

2021/2180(INI)

15.3.2022

СТАНОВИЩЕ

на комисията по петиции

на вниманието на комисията по граждански свободи, правосъдие и
вътрешни работи

относно доклада на Комисията за върховенството на закона за 2021 г.
(2021/2180(INI))

Докладчик по становище: Исабел Бенхумеа Бенхумеа

PA_NonLeg

ПРЕДЛОЖЕНИЯ

Комисията по петиции приканва водещата комисия по граждански свободи, правосъдие и вътрешни работи да включи в предложението за резолюция, което ще приеме, следните предложения:

1. подчертава важната роля на комисията по петиции за установяването и сигнализирането за възможни нарушения на върховенството на закона, като се вземат предвид многобройните петиции, получени от граждани, загрижени за нарушения на върховенството на закона; изразява твърдо убеждение, че пълна защита на всички граждани на ЕС и на техните основни права може да бъде гарантирана в целия Съюз само ако държавите членки спазват изцяло всички принципи на правовата държава и други ценности, залегнали в член 2 от ДЕС, тъй като недостатъците в една държава членка се отразяват върху други държави членки и върху Съюза като цяло; подчертава, че върховенството на закона е сред общите ценности на Съюза и следователно е от съществено значение за постигането на неговите цели; посочва, че насърчаването и поддържането му е споделена отговорност между ЕС и държавите членки;
2. подчертава, че върховенството на закона включва принципи като законност, правна сигурност, разделение на властите, забрана за произволно упражняване на изпълнителната власт, ефективна съдебна защита от страна на независими и безпристрастни съдилища при пълно зачитане на основните права и на правото на ЕС, борба с безнаказаността, своевременно изпълнение на съдебните решения, включително постоянно подчиняване на всички публични органи на установените закони и процедури, както и равенство пред закона; подчертава, че тези принципи са общи за всички държави членки, независимо от техните различни правни системи;
3. подчертава значението на препоръките на Парламента, залегнали в неговата резолюция от 24 юни 2021 г. във връзка с Доклада на Комисията относно върховенството на закона за 2020 г.¹; отбелязва със съжаление, че Комисията не е разгледала адекватно всички тези препоръки в своя Доклад относно върховенството на закона за 2021 г. и не е обхванала в достатъчна степен всички въпроси, свързани с него;
4. подчертава, че съдебната отчетност, независимостта на прокуратурата и съдебната система и изпълнението на съдебните решения са ключови елементи на върховенството на закона; призовава Комисията да наложи спазването на тези основни ценности на ЕС, когато се нарушават от държавите членки или когато държавите членки не предприемат действия във връзка с нарушения, извършени от поддържащи образувания, за да се повиши доверието на гражданите в съдебната система; изисква от Комисията да използва всички средства, с които разполага, за да направи това, особено механизма за обвързване с условия във връзка с върховенството на закона, когато е приложимо; призовава държавите членки да защитават съдиите и прокурорите от политически нападения и натиск, целящи да подкопаят тяхната работа, така че те напълно да запазят своята

¹ ОВ С 81, 18.2.2022 г., стр. 27.

независимост;

5. посочва големия брой петиции² във връзка с предизвикателствата, породени от пандемията от COVID-19; във връзка с това припомня, че Венецианската комисия понастоящем наблюдава мерките, предприети в държавите членки в резултат на пандемията и тяхното въздействие върху демокрацията, върховенството на закона и основните права; призовава Комисията да проучи и да продължи да оценява в бъдещите си доклади дали свързаните с COVID-19 мерки са били ограничени във времето и дали тяхната необходимост и пропорционалност са били оправдани, както и да докладва изчерпателно за резултатите от оценките пред обществеността; изисква оценка на принципите на взаимозависимост и взаимоограничаване по време на пандемията; отбелязва със загриженост, че съдилищата в няколко държави членки са постановили, че някои мерки не са в съответствие с националните им конституции; подчертава необходимостта от ясен правен режим преди настъпването на криза; подчертава, че държавите членки следва да се възползват от опита с COVID-19, за да гарантират, че бъдещите кризи ще бъдат преодолени с необходимата отчетност и прозрачност; приветства усилията, положени от омбудсманите и институциите в областта на правата на човека, за да се гарантира непрекъснатостта на тяхната работа въпреки големите предизвикателства, пред които са изправени;
6. отбелязва, че правителствата в няколко държави членки спешно са въвели извънредни режими и декрет-законали поради пандемията от COVID-19 и че това е засегнало функционирането на националните правосъдни системи и дейността на съдилищата; изразява съжалението си от липсата на участие и невключването на националните парламенти във вземането на решения, както и на затварянето на парламентите в много държави членки по време на пандемията, което е увеличило правомощията на правителствата и е довело до липса на отчетност и прозрачност от страна на изпълнителната власт;
7. призовава институциите на ЕС и държавите членки да подобрят ефективността на съдебната система чрез разработване и прилагане на структурни реформи и високо равнище на цифровизация, която се оказва ефективна по отношение на предотвратяването на забавяния, особено по време на първата фаза на пандемията от COVID-19; подчертава, че адекватните финансови и човешки ресурси са от ключово значение за развитието на ефективни правосъдни системи;
8. изразява дълбока загриженост относно статута на Конституционния съд на Полша, относно тясната връзка между прокурорите и правителството (по-специално главния прокурор/министър на правосъдието), както и относно пълното незачитане не само на изискванията на правото на ЕС, но и на Европейската конвенция за правата на човека и на полските конституционни изисквания³; освен това изразява загриженост относно безпристрастността на

² Вж. петиции № 1438/2020, 1469/2020, 1493/2020, 1501/2020, 0038/2021, 0046/2021, 0053/2021, 0106/2021, 0152/2021, 0186/2021 и 0533/2021.

³ Петиции № 0559/2020, 1154/2020, 1246/2020, 1360/2020 и 0869/2021.

съдебната система в Унгария⁴ и независимостта на съдебната система в Испания⁵;

9. подчертава, че е абсолютно необходимо съдебните присъди да бъдат изпълнявани както на национално равнище, така и на равнището на ЕС, и осъжда неспазването на решенията на Съда на Европейския съюз и на националните съдилища от страна на съответните публични органи; подчертава, че решенията на Съда на ЕС трябва да се прилагат своевременно и във възможно най-кратък срок в съответствие с Договорите⁶, по-специално тези съдебни решения, които имат за цел да предотвратят дискриминация, основана на пол, раса, цвят на кожата, етнически или социален произход, генетични характеристики, език, религия или убеждения, политически или други мнения, принадлежност към национално малцинство, имотно състояние, рождение, увреждане, възраст или сексуална ориентация;
10. изразява съжаление от отношението на каталонските правителствени органи, които публично се хвалят с отказа си да изпълняват решенията, постановени от компетентните съдилища в областта на образованието, като явно нарушават правото на децата да учат на официалния език на своята държава членка; счита, че тези нагласи и действия, заедно с тормоза над жалбоподателите, застрашават спазването на принципите на правовата държава и разделението на властите, като по този начин сериозно накърняват закона и правата на гражданите;
11. приканва Комисията да предприеме мерки за засилване на предотвратяването на корупцията⁷, за да се създаде по-голяма прозрачност в публичната администрация и да се подобрят достъпът до информация относно лобирането и надзорът на финансирането на политическите партии; подчертава, че мерките за борба с корупцията са от ключово значение за защитата на икономическите интереси на Съюза и неговия устойчив растеж; подчертава, че подобни мерки, особено в процесите, свързани с пандемията, са наложителни, за да се предотвратят нарушения и лоши практики, застрашаващи държавите членки и възстановяването на Съюза от кризата; предупреждава държавите членки за рисковете от застрашаването на борбата с корупцията, особено по време на пандемията от COVID-19 поради общото ускоряване на процеса на вземане на решения и опростяването на процедурите на публичната администрация, като например обществените поръчки, което води до неконкурентно или пряко възлагане;
12. изразява загриженост относно безопасността на лицата, които подават сигнали за корупция⁸ или други незаконни дейности⁹ и които след това се сблъскват с нарушения на основните си права;

⁴ Петиция № 1512/2020.

⁵ Петиции № 1180/2020, 1182/2020, 1326/2020, 1367/2020, 1561/2020 и 0353/2021.

⁶ Вж. петиция № 0858/2017 относно отражението на преобладаващото обучение на каталонски език в училище върху семействата, които се местят в региона.

⁷ Вж. например петиция № 0822/2020 относно предполагаема корупция в България и петиция № 0194/2020 относно предполагаема корупция в Словакия.

⁸ Вж. петиция № 0242/2021.

⁹ Вж. петиция № 1056/2021 относно защитата на лицата и журналистите, които подават сигнали за незаконен дърводобив.

13. изразява съжаление относно факта, че независимостта на медиите и безопасността на журналистите не са изцяло гарантирани; подчертава значението на медийния плурализъм и необходимостта журналистите да се защитават от заплахи и нападения, за да се предотврати автоцензурата, да се гарантират свободата на изразяване на мнение и свободата на словото, както и правото на информация, а също и да се защити журналистическата професия; подчертава ключовата роля на разследващите журналисти в борбата срещу корупцията, измамите и незаконните дейности, имащи отрицателно въздействие върху бюджета на ЕС; отново изтъква във връзка с това необходимостта от защита на разследващата журналистика от стратегически съдебни производства, насочени срещу участието на обществеността, с акцент върху това как те се отразяват на по-малките новинарски медии и журналистите на свободната практика; отбелязва, че личният тормоз, сплашване и заплахи за живота са особено тревожни и че онлайн заплахите се увеличават в целия ЕС; подчертава трудностите, пред които са изправени журналистите и медиите при предоставянето на гражданите на проверена за истинност информация относно пандемията от COVID-19; изразява загриженост относно влошаването на икономическите условия и условията на труд на журналистите по време на пандемията от COVID-19 и последвалата криза, като подчертава значителното увеличение на равнищата на безработица в сектора; призовава Комисията да подобри инструментите за оценка на мерките, предприети от правителствата, които могат да подкопаят свободата на информация и плурализма;
14. отново заявява, че независимостта на медиите често се нарушава чрез държавни субсидии и – което заслужава най-голямо съжаление, чрез злоупотреба със средства на ЕС, предназначени за популяризиране на политиките и програмите на ЕС;
15. обръща внимание на необходимостта от по-добро регулиране и повече прозрачност по отношение на социалните медии и платформите за социални контакти¹⁰; отбелязва, че хоризонталната оценка на медийния сектор не е достатъчна и че онлайн медиите не са представени в доклада на Комисията относно върховенството на закона за 2021 г. (COM(2021)0700);
16. отбелязва, че фалшивите новини и произтичащата от тях невярна информация, насочена към гражданите на ЕС, представляват заплахата за демокрацията в ЕС¹¹, особено в периода на пандемията от COVID-19; отбелязва, че дезинформацията трябва да се проверява и да се води борба с нея в съчетание с гаранции, без да се нарушава по никакъв начин правото на получаване и разпространяване на информация, без намеса от страна на публичните органи, и следователно да се предотвратява всяко нарушение на член 11, параграф 1 от Хартата на основните права на ЕС;
17. изразява загриженост относно увеличаването на случаите на слово на омразата и на престъпленията от омраза срещу жените, чернокожите и цветнокожите хора, мигрантите и бежанците, ЛГБТИК лицата¹² и малцинствата, и по-специално ромите, както и тези, свързани с религиозни убеждения и политически идеи;

¹⁰ Вж. петиции № 1336/2020, 0036/2021, 0137/2021, 0691/2021 и 0719/2021.

¹¹ Вж. петиции № 1310/2019, 0268/2020, 0743/2020 и 1293/2020.

изразява дълбока загриженост относно факта, че международните и националните органи по правата на човека подчертават нарастващия процент на онлайн слово на омразата, често използвано от политически фигури и често насочено към малцинства, което подкопава човешкото достойнство, свободата, равенството и зачитането на правата на човека, включително правата на лицата, принадлежащи към малцинства, и противоречи на принципите на плурализъм, недискриминация, толерантност, справедливост, солидарност и равенство между жените и мъжете; призовава Комисията да продължи работата си за установяване на ефективни критерии за борба срещу този проблем, без да се засяга плурализмът на системата;

18. изразява съжаление, че някои държави членки не са включили изцяло и правилно в националното си законодателство Рамковото решение на Съвета относно расизма и ксенофобията¹²; изразява съжаление, че разпоредбите на Директивата за расовото равенство¹³ все още не се прилагат правилно във всички държави членки;
19. подчертава, че годишният доклад на Комисията относно принципите на правовата държава следва да бъде приложен реално чрез конкретни политически действия, за да се използват в пълна степен и ефективно всички инструменти, налични на равнището на Съюза, с цел борба срещу нарушенията на принципите на правовата държава, като например производства за установяване на нарушение, включително ускорени процедури, молби за временни мерки до Съда на Европейския съюз, както и наличните инструменти съгласно финансовото законодателство на ЕС и приложимите секторни и финансови правила, за да се защитава ефективно бюджетът на ЕС, включително чрез прекъсване на сроковете за плащания, спиране на плащанията, финансови корекции или изключване на разходи от финансиране от ЕС и мерки във връзка с неизпълнението на решения на Съда на Европейския съюз, а също и процедурите, залегнали в Регламента относно обвързаността с условия, рамката за принципите на правовата държава и член 7 от Договора за Европейския съюз; настоятелно призовава Комисията да използва своите инструменти по-ефективно и своевременно, като включи доклада за корупцията в рамките на общия механизъм за върховенството на закона; изисква от Комисията да въведе в своите предстоящи доклади за върховенството на закона специфични за отделните държави препоръки, придружени от срокове за изпълнението, цели и конкретни политически действия, които да бъдат предприети; подчертава високите очаквания на гражданите, подчертани в петициите с искане за бърз и ефективен отговор на равнището на Съюза, за да се сложи край на нарушенията на върховенството на закона;
20. подчертава, че ролята на организациите на гражданското общество е от особено значение и че те трябва да могат да работят без необоснована намеса от страна на държавните органи; призовава Комисията да насърчава открит, прозрачен и редовен диалог с представителните сдружения и с организациите на гражданското общество, включително организациите и асоциациите на жертвите на тероризма,

¹² Рамково решение 2008/913/ПВР на Съвета от 28 ноември 2008 година относно борбата с определени форми и прояви на расизъм и ксенофобия посредством наказателното право

¹³ Директива 2000/43/ЕО на Съвета от 29 юни 2000 г. относно прилагане на принципа на равно третиране на лица без разлика на расата или етническия произход

за да се вземат под внимание всички техни опасения и те да бъдат включени по-ефективно във всички етапи на цикъла на разглеждане; подчертава, че е необходимо да се допуска принос на всички официални езици на ЕС и да се гарантират тематично структурирани консултации, за да се повиши ефикасността на процеса и количеството ценна обратна информация, както и че са необходими по-дълги срокове за консултации, за да се гарантира подходящо участие на всички организации на гражданското общество и НПО, включително по-малките; призовава държавите членки да прилагат принципите на прозрачност и оповестяване по отношение на подбора на участващите организации на гражданското общество и НПО;

21. предлага създаването на Платформа на гражданите относно върховенството на закона – цифрова платформа, поддържана от Парламента, която да даде възможност на гражданите да докладват и споделят своя опит във връзка с недостатъци, уязвимости и нарушения на върховенството на закона; счита, че тази платформа би била в съответствие с целите, определени в член 11, параграф 1 от ДЕС, и с призиването на Парламента да действа като мост между гражданите и ЕС, тъй като би им дала възможност да обменят опит и мнения помежду си, както и би създавала достъпен публичен форум, чрез който индивидуални и колективни свидетелства могат да бъдат пряко споделяни и популяризирани от онези, които следят за върховенството на закона и останалите ценности, залегнали в член 2 от ДЕС, например институциите на ЕС, адвокатите, организациите на гражданското общество, наблюдаващите организации, журналистите и изследователите; подчертава, че няма да има задължение за Парламента да предприема действия въз основа на тези свидетелства, но платформата би осигурила по-задълбочено разбиране на тревогите на отделните граждани, би дала възможност за по-голяма видимост на заплахите, недостатъците и нарушенията по отношение на ценностите, залегнали в член 2 от ДЕС, в целия Съюз и в крайна сметка би укрепила културата на върховенството на закона и общуването на институциите на ЕС с гражданите; счита, че тя може също така да предоставя информация за създаване на петиции за лицата, които докладват по въпроси, свързани с върховенството на закона;
22. подчертава значението на доверието в Европейския съюз в контекста на присъединяването, тъй като съсредоточаването върху независимостта на съдебната власт за страните кандидатки и потенциални кандидатки, когато в същото време има противоречия и нерешени проблеми по същите въпроси в рамките на Съюза, оказва отрицателно въздействие върху целия процес; подчертава, че Комисията следва да вземе предвид специалния доклад на Европейската сметна палата относно подкрепата на ЕС за върховенството на закона в Западните Балкани от януари 2022 г., тъй като той подкрепя този въпрос; призовава Комисията да избягва отрицателни последици в процеса на присъединяване, които може да бъдат предизвикани от ниско доверие по въпросите, свързани с принципите на правовата държава, и посочва, че Комисията следва проактивно да решава вътрешните въпроси, като същевременно работи в областта на върховенството на закона със страните кандидатки;
23. изразява загриженост относно Беловежката гора, където не се спазва законодателството на ЕС в областта на околната среда в областта на управлението

на горите, както е посочено в петиция № 0805/2017, внесена от полски граждани; призовава Комисията да вземе под внимание петицията и да проучи допълнително въздействието на стената както върху флората, така и върху фауната, и отново заявява, че Комисията следва да разгледа този въпрос в специфичните препоръки за Полша;

24. показва пълната си солидарност и пълната си подкрепа за всички жертви на тероризма; осъжда факта, че настоящи правителства преговарят с водачите на въоръжени групировки; изразява съжаление, че все още има неразкрити терористични нападения, и по-конкретно 379 неразкрити убийства, извършени от терористичната групировка ЕТА¹⁴.

¹⁴ Мисия за установяване на фактите във Витория и Мадрид, Испания, за 379 неразкрити случаи на убийства, извършени от терористичната групировка ЕТА

ИНФОРМАЦИЯ ОТНОСНО ПРИЕМАНЕТО В ПОДПОМАГАЩАТА КОМИСИЯ

Дата на приемане	15.3.2022
Резултат от окончателното гласуване	+: 20 -: 9 0: 5
Членове, присъствали на окончателното гласуване	Alviina Alametsä, Andris Ameriks, Marc Angel, Margrete Auken, Jordan Bardella, Alexander Bernhuber, Markus Buchheit, Ryszard Czarnecki, Tamás Deutsch, Francesca Donato, Eleonora Evi, Agnès Evren, Gheorghe Falcă, Emmanouil Fragkos, Gianna Gancia, Alexis Georgoulis, Peter Jahr, Stelios Kympouropoulos, Cristina Maestre Martín De Almagro, Dolors Montserrat, Ulrike Müller, Emil Radev, Frédérique Ries, Alfred Sant, Massimiliano Smeriglio, Yana Toom, Loránt Vincze, Michal Wiezik, Tatjana Ždanoka, Kosma Złotowski
Заместници, присъствали на окончателното гласуване	Isabel Benjumea Benjumea, Maite Pagazaurtundúa, Demetris Papadakis, Anne-Sophie Pelletier

ПОИМЕННО ОКОНЧАТЕЛНО ГЛАСУВАНЕ В ПОДПОМАГАЩАТА КОМИСИЯ

20	+
PPE	Isabel Benjumea Benjumea, Alexander Bernhuber, Agnès Evren, Gheorghe Falcă, Peter Jahr, Stelios Kympouropoulos, Dolors Montserrat, Emil Radev, Loránt Vincze
Renew	Ulrike Müller, Maite Pagazaurtundúa, Frédérique Ries, Yana Toom, Michal Wiezik
S&D	Andris Ameriks, Marc Angel, Cristina Maestre Martín De Almagro, Demetris Papadakis, Alfred Sant, Massimiliano Smeriglio

9	-
ECR	Ryszard Czarnecki, Emmanouil Fragkos, Kosma Złotowski
ID	Jordan Bardella, Markus Buchheit, Gianna Gancia
NI	Tamás Deutsch
The Left	Alexis Georgoulis, Anne-Sophie Pelletier

5	0
NI	Francesca Donato
Verts/ALE	Alviina Alametsä, Margrete Auken, Eleonora Evi, Tatjana Ždanoka

Легенда на използваните знаци:

+ : „за”

- : „против“

0 : “въздържал се”